

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : วิเคราะห์แนวคิดและนโยบายของรัฐและความคิดเห็นของชุมชน
เกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา

ชื่อผู้เขียน : นายปรีชา กันธิยะ

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิ้มสุวรรณ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตุลิต ดวงสา กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนแดง กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาแนวคิดและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แนวคิด ความเข้าใจ และความต้องการของประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการขยายโอกาสทางการศึกษา และวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดและนโยบายของรัฐกับแนวคิด ความเข้าใจ และความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา และข้อจำกัดในการดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐที่ผ่านมา โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ เอกสารการบรรยาย การให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดการขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษาของผู้บริหารระดับสูง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกประชากรในตำบลสันต้นหม้อ จำนวน 86 คน ประกอบด้วย กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน เจ้าอาวาส 2 รูป เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ครูโรงเรียนสันต้นหม้อ 5 คน ผู้ครองนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 32 คน นอกจากนี้ยังใช้วิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสัมภาษณ์บุคคลแบบไม่มีโครงสร้าง ข้อมูลได้รับการจำแนกเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบจนสมบูรณ์ วิเคราะห์และนำเสนอในเชิงพรรณนา สรุปดังนี้

รัฐได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยได้กำหนดนโยบายตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นต้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเสมอภาคทางโอกาสทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาให้กว้างยิ่งขึ้น เป็นการกระจายโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ชนบทยากจน เขตทุรกันดาร และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2534-2539) ได้กำหนดนโยบาย ให้เร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายโอกาสและสร้างความเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ

ในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเพิ่มปริมาณ นโยบายของรัฐ ผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก และชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีการศึกษาสูง มีความเห็นว่าการขยายโอกาสทางการศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นสิ่งที่ดีและจำเป็น แต่ประชาชนที่มีฐานะยากจนและการศึกษาดำ ไม่เห็นด้วยกับการขยายโอกาสทางการศึกษา เพราะต้องการใช้แรงงานเด็ก

ในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นโยบายของรัฐไม่ได้กำหนดไว้แต่เป็นแนวคิดของผู้บริหารระดับสูง และหน่วยงานในระดับกรมที่ได้พยายามอธิบายให้ประชาชนเข้าใจถึงประโยชน์ของการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา ในส่วนของชุมชนต้องการให้รัฐจัดการศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน

ในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็กนั้น นโยบายของรัฐและผู้บริหารระดับสูง เห็นว่า การให้นักเรียนเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาแรงงานเด็ก ส่วนชุมชนยังต้องการใช้แรงงานเด็กในการช่วยเหลืองานบ้าน และทำงานหาเงินจนเจ็อครอบครัว

ในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐเท่าที่ผ่านมา มีข้อจำกัด ในด้านงบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความชำนาญในการสอนระดับมัธยมศึกษา การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ขาดการประสานงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน และโรงเรียนยังจัดหลักสูตรไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น

Thesis Title : An Analysis of the Official Concepts and Policies
and Community's Opinions Concerning Expansion of
Educational Opportunities

Author : Mr. Preecha Gunteeya

M. Ed : Nonformal Education

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwana Chairman

Assist. Prof. Dr. Dusit Duangsa Member

Assist. Prof. Yongyudh Plianpadung Member

Abstract

This thesis aimed to study : (1) concepts and policies of the Government in educational opportunity expansion according to the seventh educational, religious and educational plan (BE.2535-2539); (2) concepts understandings and needs of the people within the communities concerned with the educational opportunity expansion ; and (3) the comparative analysis of those concepts and policies of the Government and those of the communities.

This study was conducted through a documentary analysis, interviews with high ranking executive officers in education, in-depth interviews with 86 target people in Sun-ton-meu subdistrict and also participant and non-participant observations. The research instrument composed of a format for documentary analysis, field notes, and

unstructured interviewing format. The data gathered was distributed and categorized after a completion of their final examination, then analysed and interpreted. The finding of this research may be summarized as follows.

The Government provided an educational opportunity expansion for the children who completed year 6 of the primary education to further their study in the lower secondary educational level. Based on the Fifth Educational Development Plan (BE. 2525-2529), the government aimed to distribute the educational equality as widely as possible to cover a greater number of target population, and to establish more secondary schools in remote rural areas. Additionally, this study found that the Seventh National Educational Development Plan (BE.2534-2539) endorsed this matter as its main policy to accelerate the expansion of lower secondary education by both formal and nonformal education systems as the foundation of basic education for the educational opportunity equality.

In terms of quantity, the high ranking officers from the 4 main ministries agreed with the people from better economic strata and higher educational qualifications. The two groups shared a similar idea that the educational opportunity expansion was a good and necessary policy. However, the people with poorer economic conditions and lower educational qualifications disagreed with the above mentioned policy as they still wanted to use child labour on their farms.

For the purposes of human resource development, this study found that the Government did not endorse the educational opportunity expansion as its related policy. However, the high ranking administrators and a number of departmental organizations tried to encourage people to understand the usefulness of this educational activity. The community also wanted the Government to provide education on an equal basis.

The findings of this study indicated that there was a correlation between the government policy and the opinions of high ranking administrators in the educational opportunity expansion issue. That correlation emphasized that the expansion would help solve child labour problem. However, the community members still wanted to maintain the use of their children's labor on their farms.

This study found that, in the past, the educational opportunity expansion had limited budget, qualified personal, publications and inter-agency cooperations. Furthermore, most of the pupils' guardians were still poor and the schools' curriculum did not relatively respond to the local needs.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved